

SVENSKA JÄGAREFÖRBUNDETS HANDLINGSPLAN FÖR ÄLG

*Vårdar
det vilda*

Handlingsplanen antogs vid förbundsstyrelsemöte 2008-06-17

Inledning

Den svenska älgstammen utgör en unik resurs och representerar ett mycket stort socialt och ekonomiskt värde. Cirka 250 000 jägare (drygt 80 procent av den svenska jägarkåren) jagar älg, och älgen räknas allmänt som det viktigaste jaktviltet i landet.

Sedan toppåren under 1980-talet har den svenska älgstammen minskat dramatiskt, och är idag mindre än hälften av dåvarande stam. Dagens älgstam är också av varierande kvalitet. Framför allt gäller detta älgdjurarna som i många områden är för få och för unga.

Den framtida älgförvaltningen kommer, i än högre grad än idag, att präglas av det lokala perspektivet. Detta innebär ökade krav på såväl kunskaper som tydliga mål för de som skall genomföra den lokala förvaltningen.

Svenska Jägareförbundets handlingsplan för älg innebär en konkretisering av älgpolicyn och utgör det viktigaste styrdokumentet för hur vi ska förvalta vår svenska älgstam.

Förutom älgstammens kvalitet finns flera andra faktorer att ta hänsyn till i förvaltningsarbetet. Förekomsten av stora rovdjur har en stor inverkan på det lokala älgbeståndet. Fodersituationen, främst avseende bete på ung tall vintertid, liksom trafikolyckor påverkar hur stor vinterstam av älg vi kan ha.

Det övergripande målet med älgförvaltningen är att åstadkomma en produktionsanpassad älgjakt med en livskraftig älgstam av hög kvalitet. I handlingsplanen har detta uttryckts som delmål avseende reproduktion, tjurandel och avskjutning. Målen mäts via älgobsen och avskjutningsdata, och beräknas som glidande treårsmedelvärden.

Mål I

Mål: Reproduktionen är minst 80 kalvar per 100 hondjur.

Det är viktigt att notera att reproduktionsmålet avser antalet kalvar per hondjur, inte per vuxen älg. Den totala reproduktionen i en älgstam styrs främst av antalet produktiva hondjur i stammen, medan reproduktionen per hondjur är en effekt av hondjurets ålder samt andra faktorer, varav andelen tjurar och tjurarnas ålder är sådana faktorer.

De vetenskapliga data som finns antyder att det främst är bristen på äldre tjurar som påverkar reproduktionen. Tjurarnas ålder är dock beroende av andelen tjurar i älgstammen. När andelen tjur minskar så är det främst de äldre tjurarna som blir färre.

Äldre älgdjur lockar korna i brunst effektivare än yngre tjurar. Andelen kalvar som föds efter ombrunstningar minskar när tjurarna är äldre. Sent födda kalvar kommer, i jämförelse med kalvar födda i normal tid, under hela sin levnad ha en lägre vikt och därmed också föda färre och mindre kalvar. Mycket tyder på att älgstammen hamnat i en negativ spiral med ständigt minskande kalvvikter och reproduktion.

För att uppnå reproduktionsmålet är det således viktigt att vinterstammen till stor del består av kor i högreproducerande ålder samtidigt som det finns en tillräcklig andel väl utvuxna tjurar.

Mål 2

Mål: Andelen tjurar utgör minst 40 procent av vuxna älgar.

I vissa områden har en alltför hög avskjutning av tjurar och alltför låg avskjutning av kalvar lett till en älgstam med få tjurar med låg medelålder. Få och unga tjurar i älgstammen kan leda till försenad eller utebliven brunst hos hondjuren vilket i sin tur leder till färre och senare födda kalvar. Möjligheten att se eller skjuta en trofétjur minskar också med minskande andel tjur och medelålder på tjurarna. Älgtjurar får normalt allt större horn upp till sex till sju års ålder, för att sedan under ganska många år bära tämligen oförändrad hornuppsättning.

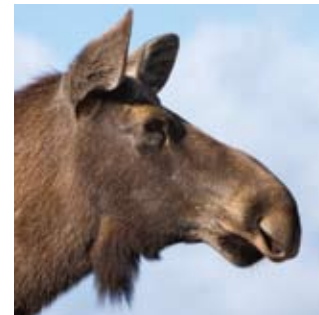

Mål 3

Mål: Avskjutning består till minst 50 procent av årskalvar.

Den önskvärda vinterstammen, och därmed avskjutningens storlek, skall bestämmas utifrån lokala förhållanden. Viltförvaltningsområdena har här en mycket viktig uppgift att anpassa älgstammen till de lokala förutsättningarna.

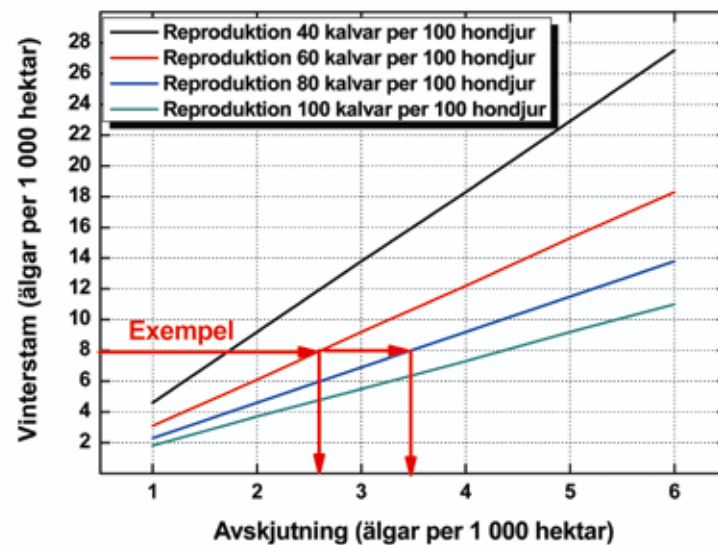
En alltför låg kalvavskjutningen innebär att vinterstammen består av en hög andel årskalvar, vilket medför minskad reproduktion. Det är således av största vikt att kalvavskjutningen är hög, oavsett avskjutningens storlek skall den till minst hälften bestå av årskalvar.

Möjlig avskjutning beror på reproduktionen

Vilken avskjutningsnivå som är möjlig beror, förutom på vinterstammens storlek, främst på reproduktion och övrig dödlighet. Vid en låg reproduktion krävs större vinterstam för att uppnå en given avskjutningsnivå. Vid en reproduktion av 60 kalvar per 100 hondjur krävs en vinterstam bestående av åtta älgar per 1 000 hektar i vinterstam för att medge en avskjutning om cirka 2,5 älgar per 1 000 hektar. Vid en höjning av den genomsnittliga reproduktionen till målnivån 80 kalvar per 100 hondjur kan avskjutningen öka med knappt en älg per 1 000 hektar vid oförändrad vinterstam (se de röda pilarna i figuren), alternativt vinterstammen minska med cirka två älgar per 1 000 hektar för en oförändrad avskjutning.

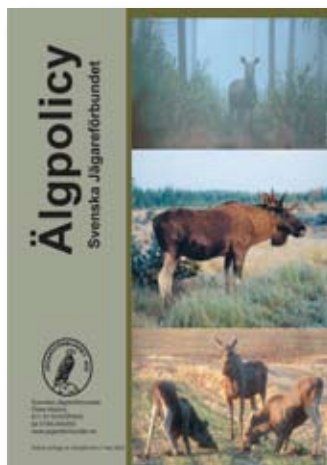

Beräkningarna är gjorda med 40 procent tjur av vuxna älgar samt 10 procents övrig dödlighet

I denna broschyr presenteras handlingsplan älg i förkortad version. Den fullständiga planen finns att ladda ner på Svenska Jägareförbundets hemsida. Handlingsplanen innebär en konkretisering av älgpolicy, vilken även den finns att ladda ner.

För att hitta dessa skrifter, gå till:

<http://www.jagareforbundet.se/viltchjakt/default.asp>

Svenska Jägareförbundet
Öster-Malma, 611 91 Nyköping
Tel: 0155-24 62 00
www.jagareforbundet.se